

Poletni dan na Krasu (2)

Ciril Zlobec

Jutro

Kaj se dogaja? Se je mar že vse zgodilo?
Kot da se kdo usodno poigrava z nami.
Nekoč me zjutraj ptičje petje je budilo,
ko sonce je bilo še nizko nad gorami.

Dani se, a pod oknom moje špalne sobe
je vse še tiho, kot da pravi dan zamuja.
Kje so zdaj ptice? Le še plivkanje svetlobe
me v novi dan in v stare upanja prebuja.

Opoldne

Čaštilci sonca in pojoč odmev tišine,
kako brez vas otožno tih ostal je Kras!
Kaj vas pregnalo je iz stare domovine
najvišjih sonc? Kam ste odšli od nas?

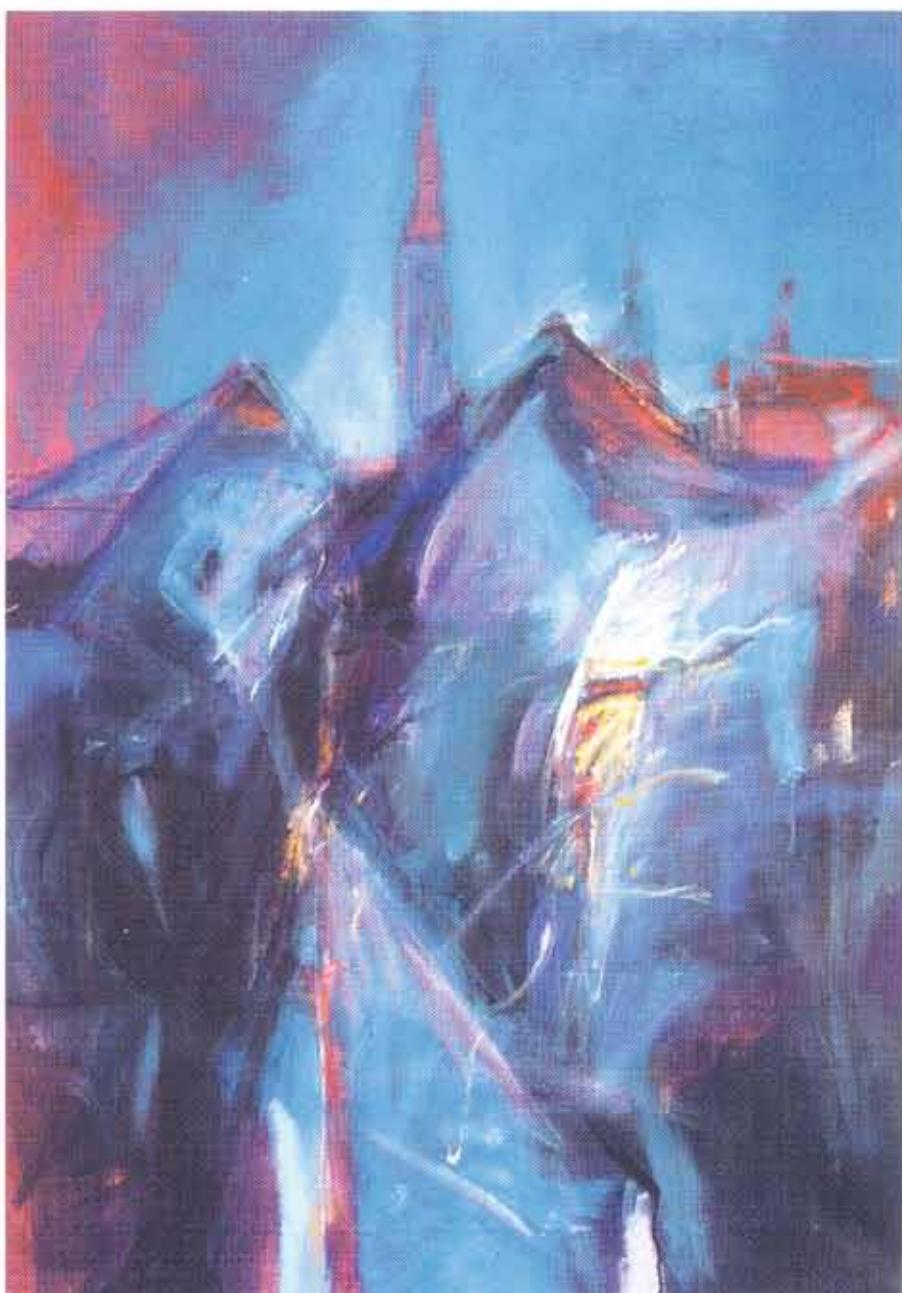
Kaj bi vas zdaj, škržadi, še lahko vrnilo?
Morda pa vas in nas odnaša isti plaz
in vaš nenadni molk zveni že kot svarilo,
saj zdaj že tudi mi izgubljamo svoj glas.

Večer

Večer je sonce, ki utrujeno zahaja,
je rdeč zahod, ki v temno zarjo dogoreva,
večer z otožnostjo minljivosti napaja
nam žejne duše in zmehča trdoto dneva.

Novomeška podoba

Jože Kotar

Moje mesto
1993, akril na platnu, 110 x 90 cm

Od Panonije do Primorske

Milan Petek

Seneški vrh v Slovenskih goricah. Okolica Velike Nedelje, obrobje Panonije. Pred tridesetimi leti.

Otrok stoji na vrhu hriba, na njegovem golem slemenu. Kot da je muha in stoji na hrbtnu velike živali, ogromnega bivola ali celo slona. Ravnine je le nekaj korakov levo in desno, potem začne pobočje strmo padati. Na eno stran, vzhodno, je najprej senožet, ki pa jo pozira gozd; na južno se tik pod vrhom slemena začenjajo vinogradi. Redi trt se špuščajo kot ozke steze v dolino. Po sredi slemena vodi cesta, okrog nje pa so raztresene hiše. Domača vas. Spodaj je ravnica s polji, cesto in železnico. Stalno utripajoči prometni aorti med Ptujem in Ormožom. Cesta se zvija od vasi do vasi, železnica reže ravnino po sredini; naravnost, nič ovinkov, le tu in tam se kakšna hiša približa ravni liniji proge. Vse naokrog je morje ravnine.

Otrok gleda na eno in drugo stran. Tišina povsod. Na vzhodni strani je gozd potopljen v meglo, iz mlečnate gladine tu in tam molijo najvišji vrhovi. Le za trenutek, dokler jih ne preplavi megleni val. Morje megle. Morje, ki plimuje. Kot da se je čas v zemeljski zgodovini zavrtel nekaj milijonov let nazaj. Čas, ujet kot mušica v jantarju, naplavljennem na obale nekdanjega morja. otrok, ki je še maloprej tekal po slemenu, ga zagleda. Ustavi se.

– Morje, reče otrok in iztegne roko. Pokaže proti zamegljenim ravnicam na vzhodu. Morje, ki obliva obalo pod domačo hišo. Morje, ki ga že zdavnaj ni več, a ga vidi in čuti samo on. Sliši butanje valov na obalo. Morje.

Primorska, Nova Gorica, trideset let kasneje.

Poleti pridejo na obisk *naši*. Brat Stanko z družino, ženo Milico in mulcem, petletnim Simonom. Moj Veliki brat; jaz sem mlajši, zanj vedno *ta mali*. Naš Mali. Vračajo se s svojega dopušta, desetdnevnega morja v Istri in napravijo še ovinek za Novo Gorico. Da vidijo svojega *Primorca*.

Po že običajnem, vsakoletnem protokolu, obiščemo Trento in preverimo izvir Soče, se nazaj grede ustavimo v Kanalu, spijemo kavo na »placu«, nato pa z moštu pljunemo v vodo. Za srečo ...

– Kaj ni čudovita? jih pobaram, ko zrem v zelenomodro vodovje Soče, ki se pretaka pod mostom.

Piranski vonj južne krvi

Erika Vouk

Mesto na obali in nad njim cerkev sv. Jurija, kot krona nad hišami, ki se stiskajo spodaj.

Diši po jugu, po mačkah, po kantah s smetmi, po glažkih z rdečim vinom, politem po karirastem prtu gostilnice pod obzidjem, ki je ni več. Zatohlo diši po hišah s pritličnimi okni v mraku preozko zarezanih ulic, po do gladkega shodenem tlaku, po palimpsestih odpadlih ometov kršnih hiš, po razpokanem platnu oljnih portretov skoz vrata kapele ...

Vsako leto znova vabi ta vonj južne krvi. A najbolj od vsega sladek vonj kaprova v slapu čez obzidje ob kamniti poti, ki pada od cerkve proti rivi.

Spodaj vrvež, mandrač in trg in marmornat rondo in bronasti Tartini, živo trepetanje zraka. Zgoraj omama kaprovca v razcvetu in nekdo, kot da na potopljeno ladjo čaka.

Plameneča blagost Štajerske

Veljko Toman

Vinorodna štajerska pokrajina
1991, mešana tehnika na papirju, 50 x 70 cm

Zavrh, Bohinj, Grintovci in druge steze spoznanja

Anej Sam

Koliko stez je in poti, ki jih nikoli ne bom prehodil. In ko pomislim, da bi vsaka ta steza vzdramila neki dremajoč čut, mi mehkobna otožnost prepoji dušo. Nadkri- li jo zavedanje, da sem izkoristil vsako priložnost za tovrstna spoznanja. In veliko prehodil. Odgovornosti do življenja pa ne potrjujemo s »količino« narejenega, temveč z dejstvom, da smo naredili vse, kar lahko.

Ko sem vstopil v kočo na Kredarici, me je nagovorila neka punca. Pravi, da me pogosto videva v Ljubljani in jo zanima, s čim se ukvarjam. Zakaj me ni nagovo- rila v Ljubljani? Nima odgovora. Povem ji, da v gorah malo govorim, pravzaprav najraje molčim. Lahko se pomeniva v Ljubljani. Razen tega grem čez pol ure, ko špijem čaj s šnopsom, na vrh, potem na Uskovnico. Slabo prikriva razočaranje nad mojim odgovorom in ne verjame, da sem prišel od Aljaževega doma (pravi, da je to pot nemogoče prehoditi v treh urah, ona je včeraj hodila sedem ur, prav po Tominškovi poti, jaz sem zagotovo prešpal v Staničevi koči ali na Planiki; ne verjame, da bom šel še isti dan na vrh in prišel na Uskovnico, to je nemogoče. Mene to ne čudi – na Triglav prihaja veliko ljudi, ki niso planinci).

Ko se špuščam z vrha proti Planiki, me na štrmi skali pozdravlja, zelo srčno, kot da sva najmanj dobra znanca, meni neznani gospod srednjih let. Pravi, da me videva v Ljubljani, da ima tudi on rad živali, že sedem let ima muca iz kontejner- ja za smeti, spoštuje moja prizadevanja za zavržene kužke in muce in ne razume, kako je lahko država puštila na cedilu Mileno Močivnik ...

Z vsem telesom sva prižeta k navpični skali, ob isti zajli, nad več sto metrov globokim prepadom in ta človek mi razkriva neke dileme vsakdana, čeprav me videva v Ljubljani in bi se lahko pogovorila ob kozarcu vina. Dobro sem vedel, da tega, kot pravi, dragocenega pogovora, v Ljubljani ne bo. Tudi čedna punca iz koče na Kredarici me ne bo poklicala.

V opojnih nedrih pokljuške hoste in na valovitih obzorjih Uskovnice še bolj dojemam legendo o Antequ, ki se je dotikal matere Zemlje, ko je potreboval novo okrepitev, več moči. Sodobni človek ima hujše nasprotnike, kot jih je imel sin Ge- je in Pozejdona – sebe – in manj možnosti za srečanje z Zemljo – živi na asfal- tu. Zaradi tega je zmeden, osamljen, prestrašen, zaprt. Šele ko zapusti nenaravno